Autor: AMALIA GABRIELA ȘERBU, profesor la Colegiul Național „B.P.Hasdeu”, Buzău

TEXTUL DE GRANIȚĂ- ABORDĂRI DIDACTICE

Studierea disciplinei limba și literatura română are ca scop dezvoltarea unor competențe care să – i permită elevului să integreze conceptele și conținuturile în propriul sistem de valori, să-l facă să înțeleagă necesitatea comunicării corecte, să descifreze mesaje de diferite tipuri și să le redacteze, la rândul lui, pentru o (auto)comunicare eficientă. Atât la gimnaziu, cât și la liceu, valorificarea textului de graniță este obligatorie, invitând la reflecție. Diversitatea acestor tipuri de texte favorizează înțelegerea comparativă a discursurilor emise cu scopuri diferite și în contexte diferite. De asemenea, reprezintă un exercițiu critic și stimulativ, în egală măsură, elevul putând redacta, pe tot parcurusl vieții, pagini de jurnal, fragmente cu valoare confesivă, documente cu un accentuat caracter literar și personal.

Textul de graniță sau de frontieră este situat la periferia studierii literaturii, prin amestecul de informație și de mărci stilistice, expresive. Conceptele de corespondență literară, jurnal, memorii, confesiuni, amintiri, note de călătorie, autobiografie etc. este necesar a fi introduse timpuriu în clasificarea și analiza textelor. Astfel, se pot evita confuzii grave, greu de controlat ulterior, între „Eu, naratorul”/ „Eu, naratorul - personaj” și „Eu, autorul”, între ficțiunea autobiografică și scrierea memorialistică.

Distincțiile impuse în interiorul genului și în afara lui vor opera cu aceste concepte variate: – *jurnal vs roman* construit pe baza tehnicii jurnalului; *scrisoare a autorului* sau corespondență reală privată și *scrisoare fictivă, a personajului*; *corespondență literară și roman epistolar*. De asemenea, se distinge între diferite tipuri de jurnale și interferența lor în funcție de scop: *jurnalul intim* poate fi, simultan, *jurnal filosofic* – în măsura în care prezită o concepție despre viață, o problematizare riguroasă a existenței (în sens fenomenologic), experiențele de cunoaștere, dar și *jurnal de călătorie, jurnal de lectură* măcar fragmentar, ilustrând o perioadă cu preocupări în acest sens, *jurnal de creație*, prin exersarea tehnicilor narative și descoperirea vocației scrisului. Așa cum, în fond, *stilul epistolar* se apropie de *confesiune*, dar și de *reportaj*.

Literatura memorialistică este extrem de ofertantă la noi, de-a lungul timpului, cu interes vădit începând cu epoca (pre)romantică. Preferința pentru egotism și autoanaliză are drept consecință definirea unui teritoriu aparte și impunerea unei specii literare epice.

De la Titu Maiorescu și „Însemnările zilnice”, la Radu Vancu și „Zodia Cancerului, 2012 – 2015” sau Mircea Cătărescu și nenumăratele sale publicații diaristice – „Un om care scrie”, „Zen – jurnal, 2004 – 2010”, dar și „Creionul de tâmplărie” (eseuri și confesiuni), discursul se rafinează și realitatea se schimbă, așa încât o lectură diacronică oferă o imagine a lumii în schimbare. Epoci, contexte culturale, forme de civilizație, forme ale vieții private, evenimente ale istoriei mari și mici se succedă neîncetat și sunt filtrate de spirite vii, lucide, cu ochiul treaz, dar, în egală măsură, meditative, predispuse la o analiză necruțătoare și în luptă cu neputințele, cu limitele, cu boala și cu moartea.

Valorificarea în cadrul orelor de limbă și literatură română se impune în diferite momente ale demersului didactic, pe parcursul fiecărui an de studiu, când se formează anumite deprinderi prin asimilarea de noi conținuturi. De exemplu, la clasele gimnaziale, fără definirea conceptelor, se asociază cu stilistica părților de vorbire (verbul și timpurile verbale, pronumele și mărcile subiective), cu educarea emoțiilor, cu trăsăturile genului epic. Programa în vigoare sugerează utilizarea unor *texte continue, nonficționale,* precum: *jurnale, scrisori, e-mailuri, reportaje*. Toate competențele specifice sunt atinse, dar, cu precădere, 2 - *Receptarea textului scris de diverse tipuri*și 3 - *Redactarea textului scris de diverse tipuri*.

La liceu, în clasa a IX-a, se asociază obligatoriu fiecărei teme studiate și predării unor noțiuni noi, precum funcțiile limbajului, la clasa a X-a, analizei structurale a textelor narative - *Folosirea instrumentelor de analiză tematică, structurală şi stilistică în receptarea diferitelor texte literare şi nonliterare* - , iar, în clasele a XI-a și a XII-a, promovării unor valori și atitudini, dar și formării unor competențe specifice, vizând comprehensiunea și interpretarea textelor, apoi argumentarea unor puncte de vedere.

Vom prezenta un posibil demers didactic și câțiva pași ai scenariului folosit la clasă, mai ales vizând integrarea fragmentelor de jurnal,din categoria textelor de graniță. De asemenea, oferim propuneri de subiecte pentru bacalaureatul disciplinei, oral și scris, după modelul actual, având ca suport astfel de texte.

DEMERSUL DIDACTIC- DESIGNUL ACTIVITĂȚII

Disciplina: Limba și literatura română

Clasa: a X-a B, profil real, matematică- informatică;

Profesor: Șerbu Amalia Gabriela

Concepte cheie:

text de graniță; jurnal, memorii, autobiografie; autor, format, tehnici scripturale, scop; viziune despre lume; eu biografic/eu creator; text narativ, raportul text-realitate, invenţie; funcțiile limbajului; stilul „intimist”

Competențe specifice: 1.4.; 2.1.; 2.2.; 2.3.; 2.4; 4.1.; 4.2.

Obiective:

- Identificarea particularităților textului de graniță, memorialistic și diaristic;

- Folosirea modalităților de analiză tematică, structurală și stilistică în receptarea diferitelor texte literare și nonliterare;

Motivația (de ce)

- ca elevii să distingă între diferite tipuri de texte și să dețină instrumentelenecesare comprehensiunii lor, dar și pentru a le utiliza ca model în construcția de sine;**Tema (ce): Textul memorialistic; tipuri de jurnal;jurnalul de lectură și jurnalul de pandemie;**

Descriere (cum)

I. Evocare:

ȘTIU - Discuţie introductivă: se poartă o discuție introductivă legată de specificul textului memorialistic;

- Ce știm despre textul de graniță?

- Ce jurnale sau memorii am citit?

- Ținem jurnal intim, de lectură sau de alt tip? De ce?

- Care sunt limitele sincerității?

- Care sunt mărcile formale specifice?

II. DESCOPĂR - Constituirea sensului:

- Redefinirea conceptului de **text de graniță**;
- Definirea conceptului de **„autobiografie”,** folosind termenii utilizați de Philippe Lejeune în *Pactul autobiografic* (Editura Univers, București, 2000): „ povestire retrospectivă în proză, pe care o persoană reală o face despre propria existență, atunci când pune accent pe viața sa individuală, îndeosebi pe istoria personalității sale”; distincția între jurnal, autobiografie, autoportret, eseu;
- Definirea conceptului de **jurnal** – scriere cotidiană, în care obiectul și subiectul observației se suprapun, cu notația fragmentară ce respectă convenția datei consemnate; abordări – Alain Girard, Béatrice Didier, Eugen Simion – ce arată complexitatea domeniului de analiză;
- Funcțiile jurnalului (brainstorming);
- Reactualizarea conceptului de ficțiune și de nonficțiune; explicarea celui de „ficțiune a nonficțiunii”, propus de E. Simion;

Lecția este alcătuită dintr-o serie de exerciții prin care se surprind caracteristicile speciei și definirea unui concept repus în discuție de fiecare scriitor „intimist”.

Exercițiul 1: Se pornește de la o **definiție propusă de Gabriel Liiceanu**:

„ **28 mai 2001**

Cum se face că ceea ce este prin excelență individual poate să intereseze pe toată lumea? Cu alte cuvinte, cum de e cu putință *jurnalul?*

Răspunsul superficial ar fi că autorul- impudic, exhibiționist și bavard- își deschide larg încăperile vieții și cheamă lumea să intre. Iar lumea intră, pentru că intimul excită curiozitatea. Este ca atunci când priveliștea unei camere văzute din stradă prin fereastra deschisă, în loc să te facă să întorci capul, te atrage, te tulbură și te face să visezi.

Explicația mai adâncă este aceea a unei *întâlniri esențiale.* Te poți întâlni cu cineva în idee: a înțelege asemănător sau la fel un lucru îți dă încredere că felul în care ai gândit e bun și faptul acesta te poate propulsa. (...) Dar te poți întâlni cu cineva în straturile adânci ale ființei tale. Iar în acest caz se întâmplă mai mult decât atunci când e vorba de coincidența în modul de a explica ceva: devii, cu ajutorul celuilalt, conștient de ceea ce ești capabil să simți. (...)

Telescopate la scara omenirii, toate viețile se întâlnesc; se întâlnesc în posibilul lor. „Aș fi putut trăi asta”, „aș fi putut simți așa”, „aș fi putut face asta”. Nu trebuie să fi avut boala de care suferă autorul jurnalului pentru ca să o simți *a ta*. (...)

Pe această coincidență miraculoasă, pe acest eu lărgit se ridică orice jurnal de bună calitate. Același ADN afectiv îi ține pe oameni laolaltă și dirijează evoluția omenirii de la polul extremei cruzimi la cel al tandreței extreme. Pentru că avem același alfabet afectiv, putem să ne recunoaștem în experiențe care n-au fost niciodată ale noastre. ”

- Gabriel Liiceanu- ***Ușa interzisă***, Editura Humanitas, București, 2010, p. 36-37

a). Ce urmărește autorul să evidențieze cu privire la natura jurnalului?

b). Ce semnifică în text sintagmele *întâlniri esențiale* și *alfabet afectiv*?

c). ai vrea să citești jurnalul vreunui scriitor sau vreunei personalități din domeniul artistic sau public? De ce?

d). E moral să se publice și să se citească un jurnal intim, având în vedere că este o scriere pentru sine?

Exercițiul nr.2:

Elevii primesc o sarcină pentru lucrul individual: scrieți o pagină de jurnal intim sau al orei; ce ați consemnat? Ce ați fost tentați să surprindeți, ce manieră de scriere e confortabilă?

Elevii sunt dirijați să – și analizeze propriul text, semnalând: detaliile personale, tendința de codificare a limbajului, reflexivitatea, conștientizarea stărilor, consemnarea în scopul clarificării etc. Vor citi textul doar dacă - și exprimă dorința. Scopul didactic este acela al interiorizării, al dialogului cu sine.

Exercițiul nr.3:

Elevii primesc drept sarcină să citească în oglidă două texte și să constate diferența de scriitură, știind că unul este memorialistic, altul este ficțional.

a). citiți textele:

TEXT MEMORIALISTIC- textul A	TEXT FICȚIONAL - textul B
27 ianuarie Orașul e îngropat sub zăpadă. Nicio mașină. Aproape că nu poți să mergi pe stradă. Pentru prima oară magazinul alimentar din strada 57 este închis. Probabil că proprietarul n-a putut să vină. Evelyn ne întreabă dacă avem lapte pentru Anne Rose. Din fericire, avem. Și taote acestea pentru o jumătate de metru de zăpadă. (îmi amintesc de iarna 1916 – 1917, la București, cu troiene de zăpadă înalte de doi metri.) Tehnologia se plătește. *28 ianuarie*	Întotdeauna mi-a plăcut să păstrez un Jurnal regulat și complet. Caietul acesta l-am început în ziua când m-am hotarât să lucrez la „Romanul adolescentului Miop”. Dar am luat obiceiul să scriu prea mult. Note scurte, însemnari din clasă, impresii continui să adun în Jurnalul intim. Și iată că și acest caiet se sfârșește. Am să transcriu tot aici o parte din însemnarile mărunte, mai ales cele care îmi pot sluji drept material pentru roman. Îmi plac și le recitesc de câte ori am vreme, pentru că

Seara mergem pe jos, prin mijlocul străzii, spre Grant. De-o parte și de alta, mașini îngropate în zăpadă. Grupuri care înaintează greoi printre mormanele de zăpadă, dar sunt zgomotoase, vesele. Orașul a devenit, pe neașteptate, uman. *8 februarie* Seminar de trei ore asupra misticismului. Cu toată zăpada, sala este plină. Două comunicări: cea a lui Obermiller despre taoism, destul de bună (...). Mircea Eliade- ***Jurnal***, volumul I (anii 1941-1969)	sunt vii și pretioase pentru mine. Firește, în roman, toate le voi schimba, le voi exagera. Altminteri, nu le va citi nimeni. O zi de la sfârșitul lui mai. Pe Caleia îl asculta Noisil la istorie. Ca întotdeauna, Caleia nu știe nimic. Îndruga la răstimpuri cele ce-i sufla din spate Tolihroniade. (Tolihroniade sufla ca să i se sufle.) E vorba de expediția lui Marco Polo. - Pe unde au luat-o? Caleia se gândește. Ca să câstige timp, și întreabă și el: - Pe unde au luat-o? - Da. - Au luat-o pe la Capul Bunei-Speranțe. - Atunci nu-i spunea așa. - Voiți să va spun cum îi spunea atunci? -Da. Tace. Tolihroniade șoptește, mereu mai tare. A auzit. - Îi spunea Capul Furtunilor. - Și apoi pe unde au luat-o? - În Brazilia. Râsete. Caleia își privește vecinii cu ură și dispreț. - Și unde au ajuns? -În Brazilia. - Și ce-au găsit acolo? - Pământurile indice. - Și altceva? - Altceva ce voiți să mai găsească? Pake va rămâne repetent. În clasa a doua a fost premiant, în clasa a patra lua Mențiunela matematică. Acum, va rămâne repetent. Mircea Eliade- ***Romanul adolescentului miop***

b). Ce constatați privitor la formă și la conținut? Completați tabelul:

Identifică și exemplifică	textul A	textul B
Persoana gramaticală utilizată ca marcă a naratorului		
Forma de prezentare (moduri de expunere, ordonarea textului, indicatori)		
Referentul		
Expresivitatea limbajului		

c). Formulați o concluzie pentru a explica succint diferența dintre jurnal și ficțiunea autobiografică sau în care se folosește tehnica jurnalului.

Profesorul va sublinia necesitatea elementelor paratextuale pentru a permite recunoașterea unor convenții de gen și de specie (titlul, subtitlul, nota de subsol, prefața autorului/postfața etc.) și corecta încadrare.

d). scrieți un jurnal cu dublă intrare, selectând un citat de maximum 20 de cuvinte din textele date și explicând motivația alegerii, comentând impactul asupra voastră.

Profesorul explică introducerea metodei didactice a „jurnalului cu dublă intrare".

Exercițiul nr.4:

Clasa este împărțită în 6 grupe sau mai multe, în funcție de numărul lor. Fiecare grupă va primi un fragment dintr-un jurnal sau dintr-o scriere memorialistică și-l va analiza.

Sarcina: citiți textul și indicați:

1. Particularitățile formale
2. Scopul scrierii, intenția
3. Tema abordată
4. Elemente care fac trimitere la referentul real
5. Elemente reflexive
6. Mărcile stilistice

Textul nr. 1:

Sosirea unui musafir (în familie, n.n.) era privită aproape totdeauna ca un temei de bucurie și ca o întâmplare plăcută, gazda se simția îndatorită prin faptul venirii musafirului, acesta fiind privit ca cel care îndatora. Și, cu cât era mai străin și venia de mai departe, era văzut cu mai mare plăcere, căci aducea veşti mai noi pentru noi și ne povestia lucruri mai necunoscute. Nu arareori s-a întâmplat ca tata, auzând că la cutare han din târg a tras cutare sau cutare străin, a trimes pe Neculai Lefter spre a-l pofti să-i facă plăcerea să vie în gazdă la noi. În această ospitalitate nemărginită se ascundea și o bună doză de egoism, căci acea găzduire aducea o schimbare plăcută în monotonia vieții de la țară și un contact cu lumea de din afară de micul nostru orizont. Dar era fără îndoială un egoism foarte binefăcător pentru călătorul trudit, ars de soarele lui Cuptor sau înghețat de crivăț, care găsia masă bogată, adăpost curat și primire cu inima deschisă.

Radu Rosetti- ***Din copilărie. Amintiri***, Editura Humanitas, București, 2012, pagina 226

Textul nr. 2:

Oamenii sunt născuți pentru dragoste. Prietenia e, de cele mai multe ori, o jumătate de măsură, o mângâiere, un mod de a umple goluri ivite ici-colo; dar niciodată un sens.

Mă simt singură. Dar nu o singurătate binecuvântată.

Climatul arid, marin, mă irită, mă excită. Mă epuizează soarele, vântul o lumină prea mare, căreia îi rezist greu eu, cea obișnuită să trăiesc nuanțe, nu culori.

Am vrut să beau lumină. Dar aici lumina dogorește, consumă.

Am senzația că mă usuc, îmbătrânesc dureros. Aș plânge dureri fără motiv, dar mi s-au uscat lacrimile și nu mai simt decât sarea în jur, în mine, peste tot.

Un soare care te consumă te îndeamnă să trăiești intens, nu aerian, nu visat. Visele mor, se usucă. E o nebunie, o iritare continuă, o perpetuă nemulțumire. Mă simt reprimată; lipsită de societate, singurătatea nu mă mulțumește. Căutându-mă pe mine, descopăr cu totul și cu totul altceva sau, poate, nuanțe de mine, care capătă aici intensități neașteptate. Un singur exemplu: sunt obișnuită, de la Cluj, de la Predeal, de peste tot, să nu trec neobservată. Înregistrată, comentată, mă însoțesc adesea observații admirative. Obișnuită cu ele, le simt lipsa, deși prezența nu mă face fericită.

Ioana Em. Petrescu- ***Jurnal. 1959- 1990***,ediție îngrijită de Rozalia Borcilă și Elena Neagoe, cuvânt înainte de Elena Neagoe, postfață de Carmen Mușat, Editura Paralela 45, Pitești, 2004

Textul nr. 3:

Tot n-am făcut nimic cu romanul. Îmi lipsesc țigările și cafeaua, fără ele nu pot să fabulez. Sunt ca un aparat de radio fără antenă. Nu mă las însă, fiindcă trebuie să reușesc; Aurora până la urmă va pleca și voi rămâne singur. Ce voi face dacp nu voi scrie? Ce voi fac cu timpul? Ce voi face cu natura înconjurătoare, cu lucrurile, cu obiectele din odaie, cu oamenii pe care-I voi întâlni la masă? Vederea tuturor acestora nu mă bucură încă, natura continuă să mă neliniștească, obiectele să mă angoaseze. Iar când neliniștea și angoasa cedează, îmi amintesc că la vârsta de 36 de ani n-am încă familie și că sunt încă departe de a o avea, nu pot să mă gândesc liniștit la viitor.. Orice gând de viitor îmi amintește de eșecul actualei mele legături cu Aurora. Deci numai scrisul mă poate salva de toate, numai conversația aceasta intimă cu lumea poate să aducă uitare și seninătate în inima mea. Așadar, încă o dată, astăzi trebuie să încerc să scriu.

Marin Preda- ***Jurnal intim. Carnete de atelier***, volumul I, Editura Art, București, 2014, prefață de Eugen Simion

Textul nr. 4:

marți, 5 martie 2002

Ce îți aduce vârsta? Un plus de cunoștințe? Aș spune mai degrabă că un deficit, uitarea crescând cu fiecare zi ce trece. Îți aduce însă și ceva deosebit de prețios: lucrurile pe care le-ai aflat pe cont propriu. Iar acestea alcătuiesc micul tău capital de certitudini, agoniseala ta de o viață. Ai, în sfârșit, puncte de vedere: știi în linii mari ce vrei, poți să spui fără să eziți ce îți place și ce nu, știi să distingi între lucrul înțeles cu adevărat și a te preface doar că ai înțeles, nu poți fi dus de nas de mode și atras către false adâncimi, capeți un simț al clasicului și o anumită îndemânare în distingerea esențialului de contrafăcut și trecător- într-un cuvânt devii onest intelectual. (Neonestitatea intelectuală nu e de aceea neapărat o fraudă, cât mai ales o formă de imaturitate.) Iată de ce maturizarea presupune lenta avansare către un anume dogmatism. Matur devine cel care se poate orienta tocmai pentru că are câteva repere ferme (chiar dacă printre ele se numără și scepticismul).''-

Gabriel Liiceanu- ***Ușa interzisă***, Editura Humanitas, București, 2010

Textul nr. 5:

Şi noi, copiii, cum arătam? Slăbuți, subțire îmbrăcați, uzi la picioarele deseori goale în încălțări desfundate. La internat mi s-a injectat morfină, nu mai suportam durerile atroce la un genunchi. Aveam reumatism. Mă neliniștea această boală de familie, pândind să-ți invadeze tot corpul. Nopțile îmi aminteam cu spaimă de înmormântarea Veronicăi. Sora mea începuse liceul înaintea necazului tatei şi a scăpat. Pe mine însă nu m-au primit la înscriere. A fost un șoc. A fost prima mea întâlnire cu depresia. Eram doldora de planuri, nu concepeam să nu studiez mai departe. Stând un an acasă, în absența ocupațiilor școlare, m-am lăsat ispitită de o pereche de andrele, fără să-i bănuiesc consecințele cruciale asupra destinului meu. La noi în casă toți tricotaseră, inclusiv tata. Venise rândul meu. Cu ambiția proaspătă, viguroasă, m-am înverşunat, înșirând şi deșirând un biet pulover roşu, singura lână la îndemână, ca să dau finalități multiplelor mele intenții. Fiecare variantă stârnea în mine o doză de nemulțumire, împingându-mă pătimaș spre alta. Căutam perfecțiunea. Îmi plac lucrurile isprăvite. Numai să fie impecabil, ireproșabil, remarcabil perfecte.

Ariana Rosser- Macarie - *Case, trenuri şi andrele*, Editura Humanitas, București, 2016

Textul nr. 6:

Viaţa e complexă, ca şi muzica: melodia nu-i continuă, ca la Wagner, şi nici nu se prezintă ca nişte mari bucăţi melodice suverane, prinse între ele prin scurte legături în scop de simplă însăilare, ca la Beethoven. E un flux înşelător şi contrapunctic, în care clocotul iese la suprafaţă numai uneori şi pe neaşteptate, dar şi când se arată!... Tinerii muzicieni de acum sunt interesaţi, ei par a presimţi ceva din caracterul acesta difuz al melodiei, din tendinţa ei spre risipire, spre diluare... În casele astea cu multe caturi, în prăvăliile astea acum zăvorâte şi oarbe, pe străzile astea acum goale de forfotă subzistă o parte din Forţa care i-a copleşit pe Mozart şi pe Wagner şi nici acum nu-i mai puţin înspăimântătoare şi-i dă şi lui titlul de rege, căci nu există îndoială că e rege, că apasă caldarâmurile astea umede cu pas de rege...

N. Steinhardt- ***Jurnalul fericirii, Manuscrisul de la Rohia***, Editura Polirom, București, 1973

Textul nr. 7:

Închisoarea n-a doborât ori alterat decât pe cei care n-au adus cu ei sau n-au dobândit acolo un punct de sprijin oarecare. Punctul acesta de sprijin, de fapt o credinţă, nu-i neapărat totuna cu credinţa religioasă, deşi de foarte multe ori s-a confundat cu ea. Dar poate fi şi altceva, diversitatea manifestându-se pe o gamă ce merge de la simple manii la cele mai profunde convingeri. Da, au rezistat în puşcării şi lagăre nu numai oamenii cu principii nestrămutate, ci şi obsedaţii de o idee fixă, de un obicei – ori capriciu – înrădăcinat, de o ţăcăneală. Totul e să fi existat un „centru", un reper, impactul vieţii concentraţionare să nu fi căzut asupra unui sistem de triere gol, ceva la care omul să ţină mai mult decât la confort, la libertate, la orice. Credinţa religioasă, fireşte, a jucat, statistic, rolul precumpănitor. Dar şi celelalte prăjini de salvare şi-au împlinit misiunea, care a fost de menţinere a echilibrului mintal într-un mediu unde totul e calculat spre a distruge rezistenţa centrilor nervoşi şi, în consecinţă, a personalităţii. (...) Orwell a înţeles prea bine principala problemă ce s-a pus deţinuţilor din

închisorile politice (ori tuturor vieţuitorilor din ţările totalitare) când a scris că preluarea şi ducerea mai departe a moştenirii umane nu se fac numai de cei care izbutesc să se facă auziţi, ci şi de cei ce izbutesc să rămână întregi la minte.

N. Steinhardt- ***Jurnalul fericirii, Manuscrisul de la Rohia****,* Editura Polirom, Iaşi, 2012

Textul nr. 8:

Condiția intelectualului. Într-un studiu, scris în 1945, încercam, prin mijloace simple, eseisitice, să aplic cele câteva puncte de reper privind starea de luciditate a conștiinței, stărilor confuze și dramatice ce au urmat anilor cumpliți de război și după 23 August (…) 1. A fi intelectual (nu are nimic comun cu a avea o diplomă, o profesiune sau o specialitate) înseamnă, în primul rând, capacitatea unui individ *de a fi lucid* în ceea ce privește esențialul a ceea ce se întâmplă în jurul său; 2. de a fi liber în gândurile, ideile, valorile, actele sale. Capabil de a opta dezinteresat, fără mânie sau prejudecăți, pentru soluția cea mai bună, nu pentru el, ci pentru poporul din care face parte, și nu în prezentul imediat, ci privind, cât se poate, înainte, spre un viitor ce se poate deduce logic, sociologic, moral, politic, din premisele ce le am în față; 3. de a fi și a rămâne, neabătut, un soldat curajos al valorilor-scop (Adevărul, Binele, Frumosul) pentru ca ele să nu fie ucise sau mișelește înlocuite cu valorile-mijloc: economicul, politicul, utilul imediat și ieftin; 4. de a nu pierde dragostea față de poporul de jos, față de realele sale valori și nevoi, în cadrul unui socialism-moral ferit de partide sau politică de arenă; 5. de a considera istoria patriei tale fără complexe (de superioritate sau inferioritate), fără ură sau răzbunări, în cadrul unei lucide detașări atât față de naționalism, cât și față de cosmopolitismul* mânios sau dogmatic.

Ion D. Sîrbu- ***Jurnalul unui jurnalist fără jurnal****,* vol. I, Craiova, 1983-1986, ediție îngrijită de Marius Ghica, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1991

Exercițiul nr.5:

Concluziile sunt deschise, având în vedere diversitatea tipurilor de scriere, dar și reluarea unor constante existențiale din scrierile de această factură. Profesorul avertizează asupra faptului că formele literaturii sunt într-o continuă schimbare, ceea ce este valabil și în cazul textului de graniță.

Alte tipuri propuse ca recomandări de lectură, în funcție de preocupări:
Jurnal intim și de creație- Mihail Sebastian- *Jurnal*
jurnalul filozofic- Gabriel Liiceanu- *Jurnalul de la Păltiniș*
jurnalul unei adolescente pasionate de lectură- *Jurnalul unei fete greu de mulțumit*
Jurnalul radiofonic și din exil - Monica Lovinescu- *Unde scurte*
Tipuri contemporane de scriere: *Jurnal virtual,* pe pagina de facebook

Elevii pot căuta manifestări diaristice din perioada pandemiei, precum *jurnalul de pandemie* propus de echipa DOR.

III. APLIC - Reflecţie:

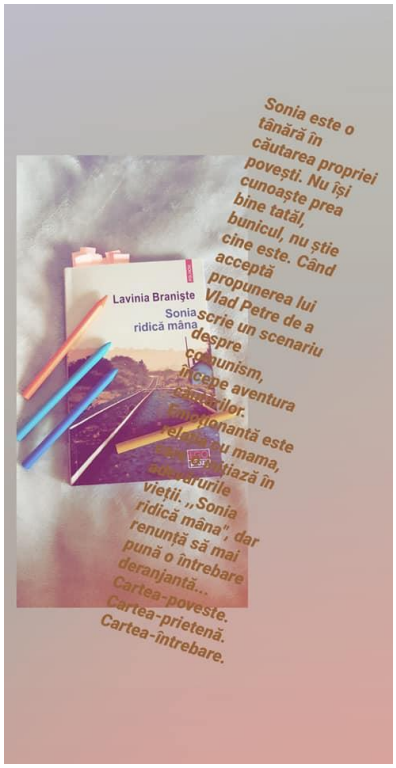
- Elevii completează o scurtă fișă de reflecție:
  Scrie câteva tipuri de jurnal și optează pentru unul, argumentându-ți alegerea, în 50-100 de cuvinte.
- Numește un autor al cărui text a fost valorificat în cadrul orelor și care te-a impresionat

Temă:
a). de vizitat pagina de facebook DOR și de citit postările având ca temă „Jurnal de pandemie”
https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwij0pjLn-TpAhVklYsKHWGjCn4QFjAAegQIBBAB&url=https%3A%2F%2Fwww.dor.ro%2Fjurnal-pandemie%2F&usg=AOvVaw2GidXMv3mUvQWZqUfrMA3G

b). să realizeze, la alegere: o postare în diferite rețele de socializare, prin care să surprindă momente petrecute în perioada izolării, de tipul textului diaristic sau multimodal; un pseudojurnal de lectură din perioada pandemiei.

(cu scopul sensibilizării culturale, reflecției, dezvoltării competențelor vizuale, tehnice)

Modelul oferit de profesor:

ANEXE:

Anexa 1:
Variantă propusă după modelul competențelor orale de bacalaureat

Roman- 3.VIII. 1936, Str. Costache Morţun, 4
Stimate domnule Sașa Pană,

Vin să te rog să-mi faci, dacă poți, un imens serviciu. Cunosc aici în oraș un birjar, om foarte cinstit și cumsecade, tată a patru copii, care s-a îmbolnăvit de tbc. și trebuie să plece la Bisericani. Știu că d-ta stai vara pe la Piatra și poate- deci,- îl cunoști pe doctorul de la sanatoriu. În acest caz,

te rog mult, scrie câteva rânduri de recomandație pentru acest bolnav. Îl cheamă Avram Waldmann. Îmi faci personal un mare bine, iar bolnavului, faptul că pleacă cu un „bilet" la mână, îi va întări moralul.

Încă mai sunt sub impresia splendidelor desene ce mi-ai arătat și, în așteptarea revederii, îți trimit cele mai prietenești salutări,

M. Blecher

(Max Blecher- *Corespondență,* în volumul *Întâmplări în irealitatea imediată. Inimi cicatrizate. Vizuina luminată. Corp transparent. Corespondență*, Editura Aius, Craiova, Editura Vinea, București, 1999, ediție îngrijită, tabel cronologic și referințe critice de Constantin M. Popa și Nicolae Țone, prefață de Radu G. Țeposu, pagina 400)

1. Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situația de comunicare din textul citat:
a. Ce se poate deduce din text despre emițătorul mesajului (atitudine, perspectivă, intenții)?
b. Ce tip de text este acesta (argumentativ, descriptiv, epistolar, informativ, memorialistic, narativ etc.)? Argumentează-ți răspunsul.
c. Ce elemente importante de conținut (idei, argumente, fapte, opinii) identifici în textul dat?
2. Care este opinia ta despre compasiunea față de suferințele celuilalt? Motivează-ți răspunsul.

Anexa 2:

Variantă propusă după modelul competențelor scrise de bacalaureat

„ **28 mai 2001**

Cum se face că ceea ce este prin excelență individual poate să intereseze pe toată lumea? Cu alte cuvinte, cum de e cu putință *jurnalul?*

Răspunsul superficial ar fi că autorul- impudic, exhibiționist și bavard- își deschide larg încăperile vieții și cheamă lumea să intre. Iar lumea intră, pentru că intimul excită curiozitatea. Este ca atunci când priveliștea unei camere văzute din stradă prin fereastra deschisă, în loc să te facă să întorci capul, te atrage, te tulbură și te face să visezi.

Explicația mai adâncă este aceea a unei *întâlniri esențiale.* Te poți întâlni cu cineva în idee: a înțelege asemănător sau la fel un lucru îți dă încredere că felul în care ai gândit e bun și faptul acesta te poate propulsa. Istoria științei și filozofia se alcătuiesc în bună parte așa. Dar te poți întâlni cu cineva în straturile adânci ale ființei tale. Iar în acest caz se întâmplă mai mult decât atunci când e vorba de coincidența în modul de a explica ceva: devii, cu ajutorul celuilalt, conștient de ceea ce ești capabil să simți. Și lucrul acesta nu se învață nicăieri. Potențialul de sensibilitate al unui om scapă oricărui proiect educativ. Maturitatea noastră afectivă este o chestiune de traiect personal. Există o singură cale de a o *cultiva*: a face apel la felul în care omenirea și-a *sistematizat* experiența afectivă. Ceea ce înseamnă a recurge la literatură. Ei bine, jurnalul face *direct* ceea ce restul literaturii face printr-o galerie de măști. Cititorul nu mai este chemat acum să intre în rezonanță cu *personaje*, ci cu unicul lui sistem de referință, unicul lui interlocutor este autorul jurnalului, care este și unic personaj.

Rezultă de aici că viețile lor coincid? Răspunsul este da, în *posibilul* lor. Splendoarea afectivității umane vine din faptul că ea este mai vastă decât realitatea unei experiențe trăite. Ea este, în esența ei, proiectivă și din această cauză ea poate trece dincolo de granițele *unei* vieți și poate străbate până la limita ultimă a experienței umane. Telescopate la scara omenirii, toate viețile se

întâlnesc; se întâlnesc în posibilul lor. „Aș fi putut trăi asta”, „aș fi putut simți așa”, „aș fi putut face asta”. Nu trebuie să fi avut boala de care suferă autorul jurnalului pentru ca să o simți *a ta*. (...)

Pe această coincidență miraculoasă, pe acest eu lărgit se ridică orice jurnal de bună calitate. Același ADN afectiv îi ține pe oameni laolaltă și dirijează evoluția omenirii de la polul extremei cruzimi la cel al tandreței extreme. Pentru că avem același alfabet afectiv, putem să ne recunoaștem în experiențe care n-au fost niciodată ale noastre. ”- Gabriel Liiceanu- ***Ușa interzisă,*** Editura Humanitas, București, 2010, p. 36-37

A. 1. Explică sensul structurii: „Același ADN afectiv”.

2. Precizează explicația adâncă oferită de autor cu privire la motivația de a citi jurnale. Utilizează un exemplu relevant.

3. Menționează diferența dintre literatură și jurnal, așa cum reiese din text.

4. În ce constă, după Gabriel Liiceanu, „splendoarea afectivității umane”?

5. Ce înseamnă un jurnal de calitate, conform viziunii autorului?

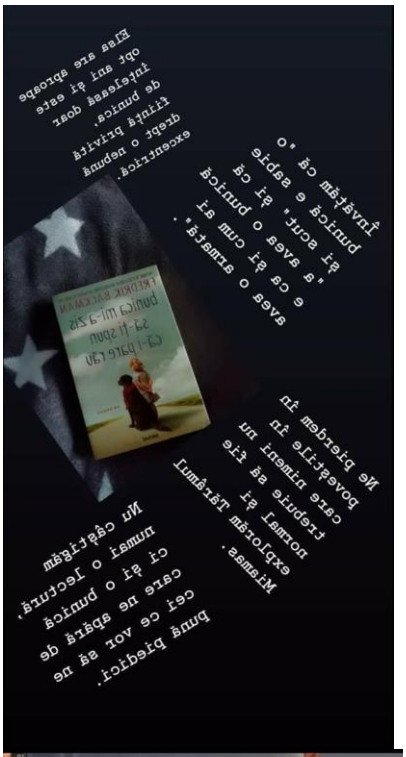
B. Care este opinia ta despre modul în care lectura jurnalului unei personalități este o formă de autocunoaștere?

Bibliografie generală:

Lejeune, Philippe - ***Pactul autobiografic,*** Editura Univers, București, 2000
Pamfil, Alina - ***Didactica literaturii. Reorientări***, Editura Art, București, 2016
Simion, Eugen- ***Ficțiunea jurnalului intim,*** Editura Univers enciclopedic, București, 2005

Anexa 3:

Ilustrarea sarcinilor prin crearea unui *pseudojurnal* de lectură:

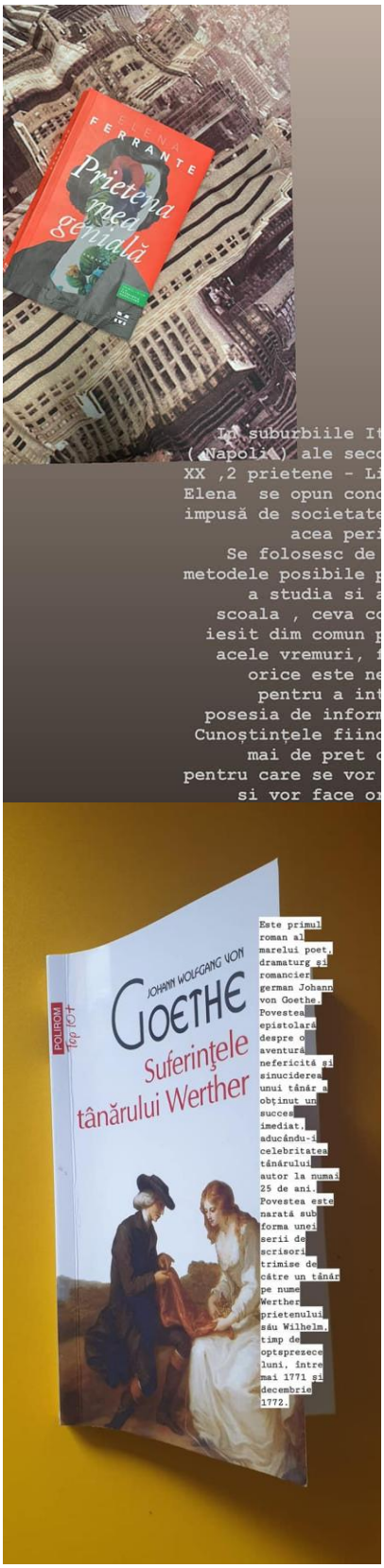

Dumnezeu să binecuvânteze
pe cei ce vor să se
joace pe spărgă
o punică,
ci și o punică
numai o jocțună.
Mi căștigă
Dumnezeu să binecuvânteze
pe cei ce vor să se
joace pe spărgă
o punică,
ci și o punică
numai o jocțună.
Mi căștigă

Doamna Dalloway este ca o gură de aer rece într-o toropitoare zi caniculară. Virginia Woolf, de altfel, este o scriitoare menită să-ți pătrundă în suflet.
Lupta purtată de trupul peste care anii lăsat sechele și sufletul care tine cu pret să-și păstreze tinerețea, Doamna Dalloway este o rememorare a trecutului unei întregi vieti, într-o singură zi. Actiunea romanului Doamna Dalloway, unu dintre textele definitorii ale Londrei moderniste, se desfășoară pe parcursul singure zile, urmărind mișcările întrepătrunse, din jurul Regent's Park, celor doi protagoniști. Clarissa Dallow o femeie de lume, sotia lui Richard Dal membru al Partidului Conservator și al Parlamentului, iar Septimus Warren Smit veteran al Marelui Război, traumatizat bombardamente.
VIRGINIA WOOLF
Doamna Dalloway
Clarissa Dalloway încearcă să-și imagineze cum ar fi fost prezentul ei, dacă s-ar fi măritat până la urmă cu Peter Walsh.Peter Walsh rămâne blocat în aceleași amintiri ale trecutului în care el o pierde pe Clarissa în fata lui Dalloway.
„...în fluxul și refuxul lucrurilor, aici, acolo, ea supraviețuia, Peter supraviețuia, trăiau unul în celălalt..."
O singură zi poate fi centrul de comandă a amintirilor unei întregi vieți. Trecutul prinde viață prin rememorare, iar deciziile luate atunci se răsfrâng asupra sentimentelor din prezent.

PĂTUL LUI PROCUST
Fata cu pălton albastru
Povesti de dragoste încrucisate, impresionante, intrigante, precum si o variatate de personaje, ce imbratiseaza o paletă de caractere umane, constrang cititorul sa se implice total si sa absoarba pe nerasuflate paginile vibrante ale romanului. Ceea ce frapeaza la aceasta carte, pana la urma, este portretizarea eroilor principali si interactiunile ce se tes intre ei, precum si urmarile ireversibile ce vor afecta complet cursul vietii fiecarui personaj. Stilul narativ inovator, subtilitatile psihologice, jurnalul confesiv al lui Fred, feminitatea doamnei T., decadenta Emiliei, confera acestui roman statutul pe care il detine in prezent.

Simone de Beauvoir
Memoriile unei fete cuminți
Simone de Beauvoir își reconstituie primii douăzeci și unu de ani, încercând să-și noteze gândurile din perioada despre care scrie. Autoironia este aproape mereu prezentă în spatele textului, uneori chiar dură. Expune într-un mod foarte clar, dar nu simplificat, dezvoltarea conștiinței unei femei într-un mediu burghez, opresiv și presant și totodată și modalitățile prin care această femeie/fată reușește să evite conflictele și traiul sub niște presiuni pe care nu le cunoștea. Una dintre aceste modalități a fost orbirea parțială, fenomen normal pentru o femeie care trăiește și se dezvoltă în contact strâns cu o cultură creată aproape numai de bărbați, respectiv literatura, filosofia, dar și discuțiile pe baza acestora. Astfel, femeile învață să se identifice cu partea masculină și preiau din forma de gândire a bărbatului, considerând, totuși, că au fost binecuvântate cu această „inteligență masculină".
„Nu am regretat niciodată fa femeie; dimpotrivă, acest sta mari satisfacții. Educația ma că reprezentantele sexulu inferioare intelectual, ide împărtășeau foarte multe d mele. „O femeie nu poate sp examenul de agregare dac cinci, șase ori", îmi spunea Rolin, care picase deja de do handicap făcea ca succesel mai strălucitoare decâ studenților băieți: era sufici pentru a mă simți ieșită d

Îmbinând literatura science-fiction cu o viziune fantasy asupra viitorului, Starters reprezinta un debut de senzatie, in care miza e tot mai mare pe masura ce suspansul creste
Bine ați venit
Los Angele
viitorulu
Un război bio
decimat popul
vârstă medi
supraviețuit d
care apucaser
vaccinați: tin
bătrâni
Callie, în vâr
șaisprezece
descoperă Ba
Corpuri ur
adolescenți
închiriază tru
adulților înstăr
permit luxul
redeveni tin
Dar neurochi
funcționează
iar Callie ajunge
lucruri pe ca
trebuia să le ș
cunoștință de
diabolic al Băr
Corpuri.
PRICE
Starters

ELENA FERRANTE
Prietena mea genială
Marin Preda
Cel mai iubit dintre pământeni
Mari prozatori ai secolului XX
ReAd this
„Spune Vântului și Focului unde să se oprească, dar nu-mi spune mie!"
„Doresc să știi că ești cel din urmă vis al sufletului meu."
DICKENS
POVESTE DESPRE DOUĂ ORAȘE
JOHANN WOLFGANG VON GOETHE
Suferințele tânărului Werther
POLIROM Top 10+